

Ja til styrka lokaldemokrati – nei til tvangssammenslåing

Oslo SV er positive til ideen om en reform av Oslos bydelsorganisering, for å styrke bydelenes demokratiske relevans, innflytelse og handlingsrom, og for å sørge for bedre tjenester til byens innbyggere.

Oslo er én kommune, og samtidig en by med ulike utfordringer i ulike deler av byen. Likeverdige velferdstjenester vil se forskjellig ut i de forskjellige delene av byen, med en kombinasjon av universelle velferdstjenester og målrettede tiltak for områder og grupper med særskilte behov. Dette fordrer også en sterk demokratisk representasjon for alle, inkludert internt i bydelene.

Solberg-byrådet har lagt fram et høringsutkast til bydelsreform, og bystyret skal i utgangspunktet konkludere våren 2026, med ikrafttredelse av reformen fra 1.1.28. Uansett hvordan forholdet mellom bydeler og kommunen er organisert, opplever innbyggerne fragmenterte og utilgjengelige tjenester. Dette kan like gjerne skyldes at ansvaret innen barnehage- og barnevernsektoren er overlatt til private leverandører, at helseforetakene legger premissene for kommunens handlefrihet på helseområdet, og at Nav stat har stor innflytelse på sosialområdet. Tilsvarende har private utbyggere for stor makt over reguleringssaker.

Oslo SV ser ikke at kommunen er tjent med hasteprosessen som det her legges opp til. En så omfattende reform av Norges største kommune, krever en seriøs behandling, der faggrupper og innbyggere blir hørt. Bydelsutvalgene bør gis tid til en forsvarlig politisk saksbehandling.

Oppgaver og desentralisering

I byrådets forslag til bydelsreform er det lagt opp til svært begrenset endring i oppgaver, ansvar og myndighet for bydelene. Oppgavene som foreslås flyttet ut er nært knyttet til eksisterende oppgaver i bydelene og det er ingenting som tilsier behov for å endre bydelenes grenser og størrelse for å håndtere disse. Dette er oppgaver som bydelen fint kan håndtere med dagens struktur, forutsatt at midlene til oppgavene følger med.

Byrådets høringsforslag burde også vurdert flere konkrete tiltak for samarbeid mellom bydelene og kommunens sentrale etater, særlig når det gjelder barn og unge. Forpliktende samarbeidsavtaler for å sikre helhetlige tilbud og styrking av forebyggende arbeid vil kunne gi bedre tilbud til barn og unge.

Byrådets høringsforslag diskuterer også i liten grad muligheten for økt samarbeid mellom bydelene, i saker som krever høy kompetanse og samordning av ressurser. Det bør tas hensyn til særskilte utfordringer i sentrumsområdet. Når fire helsehus skal drives av 6-8 bydeler, vil man uansett måtte opprette styringsmodeller som går på tvers av bydelsgrensene, og lignende kan være aktuelt på andre mulige områder for desentralisering.

Færre og større enheter

Oslo SV mener enhetene skissert med 6-8 bydeler blir for store. Både fordi det er stor fare for at organisasjonene blir for store til at ledere kan være tett på tjenesteytingen til befolkningen, og fordi bydelene blir så store at bydelspolitikerne blir satt til å styre områder de ikke kjenner spesielt godt.

Vi ønsker ikke en reform som svekker lokaldemokratiet, reduserer antall folkevalgte og flytter beslutningene lengre unna folk. Vi er positive til samarbeid og samordning på tvers av

bydelene der det kan føre til bedre tjenestetilbud for bydelens innbyggere, men vi sier nei til en reform som gjør bydelene enorme, tjenestene fjernere og demokratiet svakere.

Oslo SV er bekymret for at den foreslåtte reformen vil få negative konsekvenser for det forebyggende arbeidet i bydelene. Det er ofte de mest sårbare innbyggerne som blir lidende om førstelinjetjenester sentraliseres og flyttes fjernere fra folk.

Til grunn for ideen om bydeler styrt av lokalt folkevalgte, ligger det at disse folkevalgte kjenner egen bydel bedre enn andre deler av byen. Men det er liten grunn til å tro at en politiker fra Etterstad kjenner Høybråten bedre enn andre deler av byen, eller at en politiker fra Nordstrand kjenner Prinsdal bedre enn andre deler av byen.

Det er også grunn til å bekymre seg for at det i bydelsutvalgene i disse store enhetene kan bli skjev representasjon, og at mange delbydeler vil stå igjen med få eller ingen representanter i bydelsutvalgene. Allerede i dag er det store forskjeller i den politiske deltakelsen innad i en del bydeler. Betydelig større bydeler kan forsterke dette.

Utvidelse av bydelsutvalgene og økt frikjøp av lokalpolitikere vil være en nødvendig forutsetning for at en bydelsreform skal innebære styrking av lokaldemokratiet. En ordning der det gis økt frikjøp kun til leder av bydelsutvalgene kan bli mest gunstig for de største partiene, noe som kan tale for at også nestledere burde ha noe frikjøp. Likefullt kan frikjøp av lederne styrke lokaldemokratiet som helhet, uavhengig av partiene som bekler rollene.

Økonomiske konsekvenser

Økonomisk innsparing framstår som et sentralt premiss for bydelsreformen fra Solberg-byrådet. Oslo SV ønsker så kostnadseffektive tjenester som mulig, under forutsetning av at de ansatte ivaretas iht. det gjeldende avtaleverket i Oslo kommune og arbeidsmiljøloven. Innsparingen ved nye, større enheter kan ikke realiseres gjennom overtallighet av ansatte i førstelinjetjenestene til innbyggerne.

Ut ifra sammenliknbare erfaringer med omorganiseringer til større enheter, er det grunn til å bekymre seg for at det kan bli kostbare økninger i antall ledere og direktører. Store, komplekse organisasjoner skal omstilles samtidig som byrådet gjennomfører harde økonomiske kutt i bydelenes økonomi. Den angivelige innsparingen ved større enheter er usikker, og omorganiseringen i seg selv er kostbar. Det er ingen grunn til å tro at en omstillingsperiode vil være over innen 2028, og Oslo SV tror det vil være penger å spare på en bydelsreform som heller vil ende opp med dårligere tjenester for innbyggerne. Den foreslåtte omstillingen skal skje samtidig med at byrådet gjennomfører store økonomiske kutt i bydelens økonomi. Dette innebærer en risiko for at reformen blir underfinansiert, og kan ende opp med dårligere tjenester for innbyggerne.

Oslo SV mener:

- At reformen må handle om bedre og mer likeverdige tjenester, ikke sammenslåing.
- At vi må styrke lokaldemokratiet, ikke svekke det. Flere og mindre enheter gir bedre representasjon. Færre bydeler betyr færre folkevalgte per innbygger og mindre kontakt med innbyggerne.
- At store bydeler kan svekke forebyggende arbeid og nærheten i tjenestene. Forebygging krever lokalkunnskap, gode, trygge relasjoner og kontinuitet.
- At bydelenes økonomiske rammer må styrkes. Endringer i oppgaver, ansvar og myndighet forutsetter realistiske budsjetter og rettferdig finansiering. Mindre penger til større bydeler betyr kutt, ikke effektivisering.

- At problemene byrådets forslag til bydelsreform forsøker å løse, kan løses innenfor rammene av dagens bydelsstruktur
- At videre arbeid med bydelsreform må inkludere reform av etatene, for å sikre at de støtter opp under bydelene, og bidrar til bedre tjenester levert raskere til innbyggerne.
- At bydelene må få flere verktøy til å utjevne forskjellene i levekår mellom fattige og rike deler av byen.